

Slovo k povzbuzení na neděli 17. října 2021, na 29. neděli v mezidobí – B
Biblická čtení: Iz 53,10-11; Ž 33; Žid 4,14-16; Mk 10,35-45

Milé sestry, milí bratři,

dnešní evangelijní úryvek je v mnohém podobný tomu, kterému jsme naslouchali před čtyřmi týdny. Pán Ježíš – opět s poukazem na své budoucí utrpení, dnes vyjádřené metaforou kalicha utrpení – dává svým učedníkům na srozuměnou, kdo a co je ve skutečnosti první a nejdůležitější v Božím království a jak se toto první a nejdůležitější liší od převažujícího vnímání okolního světa.

Kristova slova zaznívají jako odpověď na žádost synů Zebedeových – Jakuba a Jana – zasednout v Božím království po jeho levici a pravici, potažmo spolu s Kristem soudit svět. «Kalich, který já piji, pít budete, a v křest, ve který já budu ponořen, ponořeni budete. Ale posadit po mé pravici nebo levici není má věc, nýbrž je pro ty, kterým je to připraveno» slyší ovšem z Ježíšových úst.

Ježíšova odpověď se stala drahou všem mučedníkům od počátku křesťanství: Jediné, co Kristův následovník může udělat pro svou věčnost, je pít Kristův kalich utrpení a být ponořen v jeho křest, v jeho smrt, v křest krve, mučednickou smrt. Odtud také ona silná, někdy pro nás až nepochopitelná touha po mučednictví provázející křesťanství od počátků až dodnes.

Touha po věčnosti je něčím, co provází celou křesťanskou zvěst: Pán Ježíš nám svým křížem přeci otevřel nebe a zve nás k sobě. Pokud by naši odpovědi na toto pozvání byla skutečná a nesobecká láska ke Kristu a z ní vyplývající touha s ním (již) být na věky, bylo by vše v pořádku; a u velkých svatých tomu jistě tak bylo. Pokud je ale naše touha po věčnosti a snaha o ni nepřijít spíše sebestřednou sebeláskou bez jakéhokoli ohledu na druhé a nakonec bez skutečného vztahu ke Kristu, může to být začátek naší (věčné) tragédie...

Samozřejmě, vztah lásky a sebelásky, rozlišení, kde jedna končí a druhá začíná, je velmi složitý problém, nejsme rozhodně ani první ani poslední, kdo na něj naráží, a určitě si nemůžeme ani v nejmenším myslet, že jej dokážeme nějak rozluštit (když to nedokázali ani velcí mystici a světci, kteří se právě jemnou hranicí mezi láskou a sebeláskou snažili zabývat, aby se té druhé zbavili). Nicméně fakt, že touha po věčnosti určitě nemůže být jen pouhou sebeláskou, která slouží v posledku jen sama sobě, že v takovém případě by nebyla láskou, k níž nás povzbuzuje evangelium a celý Nový zákon, potvrzují zase slova Pána Ježíše, zejména poslední verš dnešního úryvku: «Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za všechny».

Kristova smrt na kříži je totiž nejen vrcholným vykupitelským činem Božího milosrdenství, ale zároveň i vyvrcholením celého příchodu Božího Syna na zem, celého Ježíšova pozemského života z lásky k nám. Kříž je znamením celého Ježíšova života, jehož podstatou bylo přijetí «přirozenosti služebníka» (jak čteme v listu svatého Pavla Filipským) z lásky k nám. Celé Kristovo pozemské působení bylo jednou velikou Boží službou, vtělenou láskou. Čím je služba větší, tím více ji provází vydanost až k smrti. Proto Kristův kříž začíná vlastně již ve chvíli jeho vtělení a narození, jak se často již o Vánocích rojí, a o Velikonocích pak vrcholí.

Krista ukřížovaného máme následovat, máme pít jeho kalich.

Naše smrt z lásky ale nemusí být vždy jen smrtí mučednickou a nemusí být dokonce vůbec tělesnou smrtí. Může jít i o „smrt“ poněkud metaforicky chápanou, o smrt mnohem nenápadnější. Může jít o naše postupné umírání vlastnímu prospěchu v prospěch druhých, k dobru a užitku našich bratří a sester. To je přeci jakési mučednictví lásky, kdy člověk se pro druhého vydává a ztrácí, nakonec i sebe samého, kdy člověk druhému z lásky slouží. Zůstává sám sebou, ale chce žít pro druhé, existuje, ale jeho bytí se stále více stává proexistencí, radostnou proexistencí, neboť skutečná láska s sebou vždy přináší skutečnou radost, milovanému ale nakonec i milujícímu.

O tom, že náš pozemský život by měl být ve své nejhlubší podstatě službou, že Ježíšův «způsob služebníka (*morfé dólú, forma servi*)» by se nám měl stát vlastním, že služebnictví by se mělo stále více stávat naším životním krédem, se mluví relativně často. A je tomu tak bezpochyby dobře (a neneguje to samozřejmě i nutnost odpočinku a čerpání sil). Ale bylo by ještě lepší o službě nejen mluvit, teoreticky s ní souhlasit, ale také s touto mentalitou vše konat, žít.

Proto by se ve světle a zvuku dnešního evangelia měl každý z nás upřímně a pokorně zamyslet, co on prakticky dělá pro dobro svého okolí, pro dobro světa, čím chce – slovy Hanse Jonase – konkrétně přispět «k přežitelnosti v pravdě lidského života na zemi».

A k obavě, že v dané snaze zůstaneme sami, že jen my „budeme za blbce“, snad jen tolik, že: Zprvů nebudeme sami; takový byl už především Pán Ježíš a je – Bohu díky – pořád spousta dobrých lidí, kteří se o něco opravdu dobrého – třeba i docela nenápadně a neokázale – upřímně a z lásky snaží. Mnozí z nich dokonce aniž by Pána Ježíše vůbec znali, aniž by čekali na nějaký posmrtný život (jednají na způsob doktora Rieux ve slavném románu Alberta Camuse *Mor*: Rieux byl lékař, který, aniž by ho k tomu vedla víra či jiné ideové pohnutky, prostě začne pomáhat nezištně v době epidemie moru v uzavřeném městě, jen tak, protože je to prostě potřeba).

Zadruhé, budeme-li nakonec nějak za „blbce“, je to jen pozitivní; Pán Ježíš se stal očím neproměněné a sobecké části světa bláznem v první řadě a my máme být blázny po jeho příkladu. Jako leckteří svatí a svaté.

A zatřetí, nezištnou službou máme naději vytvořit ve svém okolí aspoň nepatrný odraz nebe na zemi; «Víte, že kdo se pokládá za panovníky, tvrdě vládnou národům a velmoži dávají cítit svou moc. Mezi vámi však tomu tak nebude» slyšíme z úst Pána Ježíše. Jak tomu bude či nebude, závisí také na nás.

Milé sestry, milí bratři, kéž by v nás více než sebelásky bylo více opravdové lásky, která více než sebe hledá a miluje toho druhého, což platí jak o lásce k Bohu tak i k lidem. Kéž bychom proto stále znovu brali za své, že sloužit druhým je dobré a Boží, že pravá služba je vždy nějak pomalým mučednictvím, a tak skutečným svědectvím (což je původní význam řeckého slova *martyria*) o Boží lásce světu, jejím nepatrným zpřítomněním a maličkým začátkem nebe na zemi. Zkusme na to vzpomenout, kdykoli budeme postaveni před volbu, zda je lepší si nechat sloužit, anebo posloužit z lásky druhým.

A nezapomeňme, že právě v mentalitě služby a životní oběti nás mnohé dnešní nevěstky a mnozí dnešní celníci – tedy ti, kterým nebyl dán dar víry a v některých jiných oblastech třeba nežijí dle našich křesťanských zásad, ale zato jsou obětaví a o něco dobrého se snaží – možná předcházejí do Božího království. Předcházejí nás díky své nezištné lásce, možná někdy mnohem větší, než je ta naše, která je často tak vypočítává, protože nám bylo dáno vědět o „nebeských zásluhách“. Předcházejí nás, když nezištně milují a bez nároku na odměnu se (i třeba na náš vkus možná trochu aktivisticky) nasazují pro dobro druhých a světa. Proto se od nich můžeme leckdy hodně učit, ne nepodobně, jako už tomu bylo v době Kristově.

Místa po pravici a levici Pána Ježíše si člověk vybírat nemůže. Ty může jen nezaslouženě dostat, když nezištně miluje, když v jeho životě hraje prim nezištná láska, když se stane mučedníkem lásky, služebníkem svých bratří a sester. K opravdové lásce nás slabé lidi chce Boží milost přimět, třeba i slovy dnešního evangelia.

Nezištná láska je proto první a nejdůležitější, oč bychom se měli s Boží pomocí snažit; ne kvůli sobě, ale prostě z lásky k Bohu a lidem. I proto nám slabým byl dán dar víry, která v nás má vzbuzovat více než cokoli jiného žár lásky, lásky silnější než smrt, lásky Boží...